

امیرکبیر؛ شهید راه وطن

۱ اسفند ۱۳۹۴ ساعت ۲۲:۵۶

میرزا تقی خان فراهانی معروف به امیرکبیر، یکی از بزرگترین شخصیتها و رجال سیاسی ایران در عهد قاجاریه می باشد که مقارن با سلطنت ناصرالدین شاه قاجار به مقام صدارت وی رسید و و از بزرگترین وزرای ایران محسوب میشود.

جوان و تاریخ- تایم لاین

میرزا تقی خان فراهانی معروف به امیرکبیر، یکی از بزرگترین شخصیتها و رجال سیاسی ایران در عهد قاجاریه می باشد که مقارن با سلطنت ناصرالدین شاه قاجار به مقام صدارت وی رسید و و از بزرگترین وزرای ایران محسوب میشود. پس از جلوس ناصرالدین بر تحت سلطنت، شاه قاجار میرزا تقی خان را به مقام صدارت عظمی منصوب کرد در این دوران سازمان کشور بعلت بی کفایتی دولتمردان، از هم گسیخته بود. امیر در مرحله اول شروع به تصفیه دستگاه دولتی کرد و برای تصدی مشاغل، شایسته ترین افراد را انتخاب کرد. سپس به اصلاح امور مالیه کشور پرداخت. پس از آن، امیرکبیر، اصلاح قشون را در برنامه خود قرار داد. از اقدامات مهم دیگر او تاسیس دارالفنون، اولین مدرسه جدید ایران و تاسیس روزنامه وقایع اتفاقیه است. در امور سیاسی و روابط خارجی نیز کفایت و تدبیر را جایگزین نمود. اصلاحات امیرکبیر، طبعاً مخالف منافع درباریان و اربابان خارجی بود. سرانجام با اغوای شاه توسط درباریان و اطرافیان او و با تحریک بیگانگان، امیرکبیر از صدارت، عزل و به حکومت کاشان منصوب و در حقیقت به کاشان تبعید شد و سپس در فرصتی مناسب با فرمان شاه قاجار برای همیشه چشم از جهان فرو بست.

۱۲۲۲ ق / تولد در فراهان

میرزا تقی فراهانی در سال ۱۲۲۲ق در فراهان متولد شد. پدر وی کربلایی قربان نام داشت و آشپز قائم مقام فراهانی بود. وی در خانه قائم مقام تربیت شد و در جوانی توانست سمت منشی گری قائم مقام را به دست آورد. مادر امیرکبیر فاطمه سلطانه دختر استاد شاه محمدبنا از اهالی فراهان بود. میرزا محمدتقی خان به خاطر هوش و استعداد کم نظیرش از همان دوران نوجوانی مورد توجه میرزابزرگ و سپس قائم مقام فراهانی قرار گرفت و به ترتیب به سمت منشی گری آن دو دست یافت و به سرعت مورد توجه قائم مقام و عباس میرزا نایب السلطنه قرار گرفت.

۱۲۴۴ ق / اولین تجربه حضور امیرکبیر در عرصه سیاست

وی پس از قتل گریبایدوف در ایران، از جانب دستگاه دولتی ایران ماموریت یافت تا برای عذرخواهی به نزد تزار روسیه برود. وی سپس ریاست هیاتی سیاسی را بر عهده گرفت و مامور حل اختلافات مرزی با دولت عثمانی شد. این ماموریت دو سال به طول انجامید و میرزا محمدتقی خان در این دوران به امیرنظام ملقب گشت .

۱۲۵۳ ق / تصدی وزارت نظام ولایت آذربایجان

میرزاتقی خان طی رفته رفته در انجام امور دیوانی و غیره لیاقت و شایستگی نشان داد و در اواخر دوران سلطنت فتحعلی شاه در دستگاه محمدخان زنگنه امیرنظام و پیشکار آذربایجان وارد خدمت شد. چند سال بعد و در ۱۲۵۳ ق میرزا محمدتقی وزیر نظام آذربایجان گردید.

۱۲۵۳ ق / ملاقات با تزار روس به همراه ناصرالدین شاه

میرزا محمدتقی که اینک به امیرنظام ملقب شده بود در ۱۶ شوال ۱۲۵۳ به همراه ناصرالدین میرزا ولیعهد عازم روسیه شد و در ارمنستان (ایروان) با نیکلای اول تزار روسیه ملاقات کرد.

۱۲۵۹ ق / عضویت در مذاکرات صلح ایران و امپراطوری عثمانی

از مهمترین مأموریت‌های سیاسی امیرنظام در دوران سلطنت محمد شاه ریاست نمایندگی دولت ایران در کمیسیون صلح ارزنةالروم بود که به عنوان «وکیل تام الاختیار» ایران در ماه صفر ۱۲۵۹ آغاز شد و به‌رغم تمام مشکلاتی که بروز کرد پس از چهار سال که اقامت امیرکبیر در عثمانی سپری می‌شد قرارداد صلح مطلوبی با عثمانی به امضا رسید. پس از عقد قرارداد صلح در ۱۶ جمادی

الثانی ۱۲۶۳ امیرنظام سخت مورد تشویق و تفقد محمدشاه قرار گرفت.

۱۲۶۴ ق/ به قدرت رسیدن ناصرالدین شاه

امیرنظام که از سالها قبل با ناصرالدین میرزا الفت و نزدیکی پیدا کرده بود پس از فوت محمدشاه مقتدرانه مقدمات و اسباب بر تخت نشستن ناصرالدین شاه را فراهم آورد و در ۱۴ شوال ۱۲۶۴ سلطنت ناصرالدین شاه را اعلام کرد.

۲۲ ذیقعه ۱۲۶۴ / آغاز اصلاحات امیرکبیر در ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی

امیرنظام که با آغاز سلطنت ناصرالدین شاه منصب صدراعظمی یافته بود در ۲۲ ذیقعه ۱۲۶۴ علاوه بر لقب امیرنظامی به القاب امیرکبیر اتابک اعظم نیز مفتخر شد. امیرکبیر مدت کوتاهی پس از صدارت اصلاحات سیاسی، امنیتی، مالی، اقتصادی و فرهنگی اش را آغاز کرد و در این میان ایجاد امنیت و پایان دادن به شورشها و یاغی گریها و نیز اصلاحات مالی و جلوگیری از اجحافات پیدا و پنهان صاحبان قدرت و نفوذ را در اولویت برنامه های خود قرار داد و مدت کوتاهی پس از صدارت نشان داد که قصد دارد از نفوذ و دخالت بیگانگان (روس و انگلیس) در امور مختلف کشور بکاهد.

۲۲ ربیع الاول ۱۲۶۵ ق/ ازدواج امیرکبیر با عزت الدوله، خواهر ناصرالدین شاه

امیرکبیر در ۲۶ بهمن ۱۲۲۷ برابر ۲۲ ربیع الاول ۱۲۶۵ ق. با عزت الدوله، خواهر ناصرالدین شاه ازدواج کرد.

۱۲۶۶ ق/ سرکوب شورش محمدحسن خان سالار در خراسان

پایان دادن و سرکوب شورش محمدحسن خان سالار فرزند اللهیارخان آصف الدوله در خراسان (در نوروز ۱۲۶۶ ق) بود. در همان حال امیرکبیر ضمن نظم بخشیدن بر امور دستگاه سلطنت و حکومت و کنترلی که بر اعمال و رفتار دیوانیان، شاهزادگان، خاندان

سلطنت، رجال و صاحبان قدرت و غیره اعمال می کرد اصلاحات گسترده ای در امور اداری کشور به عمل آورد و با ریشه کن کردن بسیاری از مفسد اداری و مالی در اداره امور کشور نظم نو پدید آورد.

۵ ربیع الاول ۱۲۶۸ / افتتاح مدرسه دارالفنون

از مهمترین اقدامات امیرکبیر تأسیس دارالفنون بود که پس از تلاشهای بسیار در ۵ ربیع الاول ۱۲۶۸ و فقط ۱۳ روز قبل از قتل امیرکبیر افتتاح شد.

۱۹ محرم سال ۱۲۶۸ هجری قمری / ابلاغ حکم عزل امیرکبیر

حضور امیرکبیر در دربار ناصرالدین شاه همواره مورد مخالفت تعدادی از نزدیکان شاه از جمله مهد علیا مادر شاه، اعتمادالدوله و میرزا آقاخان نوری قرار داشته چنان که تلاش های این عده سرانجام منجر به صدور حکم عزل امیرکبیر از مقام خود گردید. برخی از درباریان که او را مخالف منافع خود می دیدند، تهمت زدند که امیرکبیر داعیه سلطنت دارد. تحریک های مادر شاه و دیگر درباریان باعث ترس شاه شد، از این رو، حکم عزل امیرکبیر در روز ۱۹ محرم سال ۱۲۶۸ هجری قمری به وی ابلاغ شد. چهار روز پس از این، میرزا آقاخان نوری به سمت صدارت منصوب شد.

۱۸ ربیع الاول ۱۲۶۸ / در حمام فین کاشان

امیرکبیر، دو روز پس از عزل به کاشان تبعید شد. اما با این وجود، مخالفان امیرکبیر در دربار، احتمال می دادند که امیرکبیر بار دیگر مورد عنایت شاه قرار گیرد و به قدرت بازگردد. بنابراین با کوشش فراوان توانستند حکم قتل وی را از ناصرالدین شاه بگیرند. سرانجام امیرکبیر در حمام فین کاشان به قتل رسید. جسد امیرکبیر ابتدا در کاشان دفن شد ولی چند ماه بعد با تلاش عزتالدوله، همسرش، به کربلا منتقل شد.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/19290/وطن-راه-شهيد-امير-كبير/>